

SAJNÁLJUK, NEM TALÁLTUK OTTHON

Ember a gépezetben

TESZÁR DÁVID

KEN LOACH FIKARCNYI REMÉNY NÉLKÜL DOKUMENTÁLJA EGY MUNKÁSOSZTÁLYBELI CSALÁD KÉTSÉGBEESETT SZABADESÉSÉT A HAKNI GAZDASÁG KORÁBAN.

„Elegendő, ha elmondod, milyen a világ.”
Ken Loach

Noha a brit realista iskola élő legendája, Ken Loach 2014-ben bejelentette a visszavonulását a filmkészítéstől, a 2015-ös nemzeti választás a Konzervatív Párt győelmét hozta, Loach pedig meggondolta magát, és 79 esztendősen visszaszállt a ringbe egy „utolsó” film erejéig. Ringbe szállt, hiszen elkötelezett baloldaliként a pályája kezdetétől, az 1960-as évek közepétől a kisemmizett munkásosztály életének krónikása, aki a gyöngyvásznat felhasználva hirdeti a lehető legmeggyőzőbb módon a társadalmi változás szükségességét. Ez az utolsó szánt film, az *Én, Daniel Blake* (I, Daniel Blake, 2016) feltette a koronát az életművére: Cannes-ban a második alkalommal nyerte el az Arany Pálmát a *Felkavar a szélt* követően (*The Wind that Shakes the Barley*, 2006), Nagy-Britanniában pedig ez vált a legnézettebb alkotásává valamennyi közül.

A *Sajnáljuk, nem találtuk otthon* tehát afféle kóda az *Én, Daniel Blake*-hez, amely ezúttal nem egy egyéni sorsra, hanem egy adóssággal küszködő, kétgyermekes newcastle-i munkáscsalád mindennapjaira koncentrál a kortárs, ún. hakni gazdaság (*gig economy*) közegeiben. Loach állandó alkotótársa, a forgatókönyvíró Paul Laverty ismét gondos kutatómunkát végzett a témában, hogy a teljes hitelesség jegyében tárhassa a nézők elé az egyre elterjedtebb eseti munkavégzés nehézségeit (hasonlóképp a hitelességet szolgálja az amatőr szereplők szerepeltetése). Ricky, az édesapa (a korábban vízvezeték szerelőként dolgozó Kris Hitchen megformálásában) a munkanélküliségből kitorve egyéni vállalkozóként csomagokat kézbesít egy helyi fuvarozó cég megbízásából, míg Abbie, az édesanya szociális munkásként költségtérítés és időarányos bérezés nélkül kiszállások alapon ápol rászoruló idős és fogyatékkal élő embereket. Mindkét szülő heti

„Sötétség honol az alagút végén”
(Kris Hitchen)

hat napot dolgozik, napi tizenkét órában, ekként a lázadó tinédzser fiukra, Seb-re és a mediátor szerepet betöltő, érzékeny Liza Jane-re alig jut idejük. Loach mindenekelett arra kíváncsi, milyen hatása van egy kicentizett költségvetésű, napról napra élő család életére az állandó munkahely, a munkajogi védelem és a teljes állásban dolgozó munkavállalók biztonsági hálójának hiánya (fizetett betegszabadság, táppénz), valamint a nem kiszámítható, bizonytalan jövedelem. Míg Daniel Blake a legjobban szándéka ellenére is 22-es csapdjába kerül az angol szociális ellátórendszer labirintusában, a *Sajnáljuk, nem találtuk otthon* arról tudósít, hogy a kapitalizmus tudatosan kegyetlen rendszere az adósrabszolgaság következtében megalázza és kizsigereli a kiszolgáltatott munkásosztály tagjait, idővel pedig a megtartó erőt jelentő, szerető család egységét is felszámolja. A család döntési tere a pénztelenség és a növekvő adósság miatt fokozatosan csökken, míg a rájuk nehezedő stressz egyre nő: Ricky esetében minden hiba vagy elmulasztott határidő büntetést von maga után, tovább növelve a terheket, miközben családi feltöltődésre nincs idő, hisz még a helyettesítést is a családfőnek kell megoldania. Loach mozija egyszerre szenvedélyesen dühös tézisfilm és humanista együttérzéssel átitatott, megrendítő családi melodráma, amelyben fény helyett sötétség honol az alagút végén. A brit direktor pesszimizmusa dermesztően kérlelhetetlen: a középiskolás Seb, a jövő reménysége, aki egyfajta rezonőr figura a filmben, nem hallgat sem az apja, sem a rendőr szavára az iskolakerülés és az illegális graffitizés veszélyeit illetően. Miért tanuljon, ha aztán úgy végzi, mint a szülei, amit a legkevésbé sem kíván magának? Loach a kilátástalanságot és az ördögi körből kitorás lehetőségét hangsúlyozza a munkások következő generációja esetében is.

SAJNÁLJUK, NEM TALÁLTUK OTTHON (Sorry We Missed You) – brit, 2019. Rendezte: **Ken Loach**. Írta: **Paul Laverty**. Kép: **Robbie Ryan**. Zene: **George Fenton**. Szereplők: **Kris Hitchen** (Ricky), **Debbie Honeywood** (Abbie), **Rhys Stone** (Seb), **Katie Proctor** (Liza). Gyártó: **Sixteen Films / BBC / France 2 Cinema**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft.** Feliratos. 100 perc.

